

**PROGRAM WEWNĄTRZSZKOLNEGO
SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO**

**SALEZJAŃSKIEGO ZESPOŁU
SZKÓŁ PUBLICZNYCH "DON BOSKO"
W ŚWIĘTOCHŁOWICACH**

NA ROK SZKOLNY 2019/2020

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	
2. PODSTAWA PRAWNA	
3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU	
4. SZCZEGÓŁOWE CELE PROGRAMU	
5. TREŚCI PROGRAMOWE	
6. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU	
7. DORADZTWO ZAWODOWE – KLASY VII I VIII	
1. DORADZTWO ZAWODOWE – KLASY VII I VIII	

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które jednocześnie wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania do życia w rodzinie, co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym

innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a) podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego,

b) podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);

c) podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Jednym z ważnych elementów realizacji programu jest możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, lekarz medycyny pracy itp.).

Uczniowie podczas zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi oraz realizując projekt samodzielnie, konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć, jak planować i organizować swoją pracę. Sprzyjają one rozbudzeniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się i odpowiedzialności za podjęte zadania. W trakcie takich zajęć to uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje, dokonuje samooceny własnych działań. Uczy się przez doświadczanie, a przeżywanie i współdziałanie w grupie umożliwia mu rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych, tym samym przygotowuje do samodzielnego, świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych. Działania związane z doradztwem zawodowym realizowane są z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Doradztwo zawodowe w klasach VII–VIII jest ukierunkowane na kształtowanie:

- proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;
- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego wspierają w eliminowaniu stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, pełnią funkcję wspomagającą, a ich wyniki są omawiane indywidualnie

Ewaluacja programu

Proponowane techniki analizy jakościowej programu to:

- analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć),
- analiza wytworów uczniów,
- obserwacja poziomu zaangażowania i motywacji, zachowań uczniów,
- rozmowa doradcza z uczniem.

8. OCZEKIWANE EFEKTY - KORZYŚCI DLA UCZNIÓW, RODZICÓW I SZKOŁY	
9. PRZYDATNE LINKI	
10. MONITORING I EWALUACJA	
11. PODSUMOWANIE	

2. WSTĘP

Program obejmuje ogół działań podejmowanych przez Salezjański Zespół Szkół Publicznych "Don Bosko" w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia. System określa rolę i zadania w ramach rocznego planu działania, oraz metody i formy pracy, a także oczekiwane efekty.

Za realizację WSDZ odpowiada Dyrektor szkoły oraz wyznaczony przez niego koordynator doradztwa zawodowego w szkole, doradca zawodowy, pedagog szkolny, wychowawcy oraz wszyscy nauczyciele. WSDZ jest składową planu wychowawczo - profilaktycznego szkoły i jest włączony do Statutu Szkoły.

3. PODSTAWA PRAWNA

Program wewnątrzszkolnego system doradztwa zawodowego został opracowany na podstawie:

- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. - Prawo oświatowe (tekst jedn. Dz. U z 2018r. poz. 966 z późn zm.)
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018r. w sprawie doradztwa zawodowego.

4. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Celem głównym jest przygotowanie uczniów do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu. Cel ten nakazuje konieczność kształcenia u uczniów konkretnych umiejętności i dyspozycji, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

- Rozwijanie aktywności poznawczej uczniów w kierunku właściwej samooceny swoich możliwości psychofizycznych.
- Poznawanie przez dzieci i młodzież własnej osobowości w określaniu przydatności zawodowej.
- Przygotowanie uczniów do konstruowania realistycznych planów kariery edukacyjno zawodowej.
- Aktywizowanie uczniów do poznawania różnych grup zawodowych.
- Inspirowanie młodzieży do poznawania kierunków kształcenia i wymagań edukacyjnych w szkołach wyższych.
- Rozwijanie umiejętności pracy zespołowej, przełamywanie barier środowiskowych oraz kształtowanie właściwych relacji społecznych.
- Poznawanie rynku pracy oraz zjawisk reorientacji, mobilności zawodowej i bezrobocia.
- Poznawanie zawodów przyszłości w kraju i w Unii Europejskiej.
- Zapoznanie rodziców z problematyką rozwoju zawodowego dziecka.
- Aktywizowanie rodziców w proces wychowawczy dziecka dotyczący wyboru dalszej drogi edukacyjnej i właściwej szkoły wyższej.

- Włączanie placówek, instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.
- Prowadzenie indywidualnego i grupowego doradztwa zawodowego na terenie szkoły.
- Stała współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną – kierowanie, w sprawach trudnych, do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych.
- Wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowiącym sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia.
- Na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów ścieżek edukacyjnych i rynku pracy.
- Na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności itp.), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki.
- Preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka.
- WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli.
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami.
- Szkoła zatrudnia doradcę zawodowego
- Szkoła współpracuje m.in. z miejscową Poradnią psychologiczno - pedagogiczną, Urzędem Pracy.

5. SZCZEGÓŁOWE CELE PROGRAMU

Uczniowie:

- potrafią dokonać adekwatnej samooceny;
- rozpoznają swoje mocne strony;
- potrafią rozpoznać swoje umiejętności, zainteresowania i zdolności;
- potrafią współpracować w zespole;
- potrafią sprawnie się komunikować;
- potrafią dokonać autoprezentacji;
- potrafią negocjować i używać racjonalnych argumentów;
- potrafią racjonalnie planować ścieżkę swojej kariery edukacyjno-zawodowej;
- posiadają informacje o zawodach z najbliższego otoczenia.
- potrafią dopasować kompetencje do zawodu;
- znają polski system edukacji.

Nauczyciele:

- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów;
- rozwijają talenty, zainteresowania, zdolności, predyspozycje;
- wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów;
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- włączają rodziców, przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice:

- znają swoje dziecko;
- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”;
- znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu;

- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych;
- angażują się w pracę doradcą szkoły (np. prezentują swoje zawody, zakłady pracy).

6. TREŚCI PROGRAMOWE

Treści programowe opracowane na podstawie Rozporządzenia MEN, realizowane w całym cyklu edukacyjnym.

- **z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I-III szkół podstawowych**

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

- **z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV - VI szkół podstawowych**

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

▪ z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII - VIII szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;

1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;

2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy;

2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;

2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;

4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;

4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

▪ z zakresu doradztwa zawodowego dla liceów ogólnokształcących

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”); - określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;

- 1.2 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.3 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.4 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.5 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.2 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- 2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- 3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- 3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- 3.4 wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

4.2 sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidyując skutki własnych decyzji;
4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi

▪ **z zakresu doradztwa zawodowego dla techników**

1. Poznanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”); - ustala obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
1.2 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
1.3 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
1.4 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
1.5 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
2.2 określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje, z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;
2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;
2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców; - przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
2.7 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
2.8 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;

3.2 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;

3.3 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;

3.4 analizuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

4.2 sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

Przykładowe zadania nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz wybrane treści z różnych przedmiotów:

- **WOS**

Moduł - Wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym

Zadania: Dostarczenie elementarnej wiedzy ekonomicznej; rozwijanie przedsiębiorczości; rozbudzanie wyobraźni, pomysłowości na temat przyszłej aktywności zawodowej i gospodarczej; pomoc w świadomym kształtowaniu orientacji i kariery zawodowej; uświadomienie uczniom konieczności odnajdywania swojego miejsca w życiu gospodarczym w warunkach gospodarki rynkowej i zmiennego rynku pracy.

Przykładowe treści: lokalny i ponad lokalny rynek pracy; przedsiębiorca i przedsiębiorczość (małe firmy, potrzebne umiejętności, zasady prawa, źródła informacji); odkrywanie i rozwijanie indywidualnych kwalifikacji zawodowych, podejmowanie decyzji zawodowych, rodzaje zawodów i umiejętności zawodowych; przykłady procedur obowiązujących w ubieganiu się o pracę lub rozpoczynaniu działalności gospodarczej; mobilność zawodowa, jako zjawisko cywilizacyjne; rynek pracy; problem bezrobocia: przyczyny, skutki, sposoby rozwiązywania;

- **Język polski**

Stanowi fundament kształcenia wszelkich umiejętności i jest obecny we wszystkich dziedzinach wiedzy.

Zadania: - doskonalenie umiejętności mówienia, pisanie, czytania ze zrozumieniem; rozwijanie zainteresowań humanistycznych; rozwijanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem.

Przykładowe treści: poznawanie i charakteryzowanie siebie, szukanie i selekcjonowanie informacji na temat pracy w określonym zawodzie, formułowanie pytań adekwatnych do scharakteryzowania zawodu, wszystkich jego aspektów, prezentowanie siebie, jako przyszłego wykonawcy jakiegoś zawodu, odgrywanie scenek rozmów kwalifikacyjnych, pisanie podań.

- **Język obcy**

Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów: praca (np. popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsca pracy, wybór zawodu).

- **Matematyka**

Zadania: rozwijanie zainteresowań i umiejętności matematycznych, pomoc uczniom wyborze w zawodu i szkoły, w których wykorzystywane są umiejętności matematyczne. Uświadomienie uczniom, że matematyka jest ważnym przedmiotem obowiązującym na egzaminach wielu etapów edukacyjnych.

Przykładowe treści: ukazywanie znaczenia matematyki w życiu codziennym, w przyszłej pracy zawodowej, uświadamianie, na jakich kierunkach kształcenia jest wymagana, wskazanie gałęzi wiedzy i konkretnych zawodów, w których podstawą jest matematyka.

- **Informatyka**

Zadania: nabywanie i rozwijanie umiejętności informatycznych przez uczniów, poszerzanie wiedzy zawodoznawczej z zakresu zawodów informatycznych, wykorzystywanie Internetu jako źródła poszerzania wiedzy na swój temat i świata zawodów.

Przykładowe treści: predyspozycje psychofizyczne oraz zdolności niezbędne do pracy w kontakcie z danymi, symbolami; określenie związków łączących technikę i informatykę, wykorzystywanie ich w niektórych zawodach (np. programista, technik informatyk, operator sprzętu komputerowego).

- **Technika**

Zadania: rozwijanie zainteresowań technicznych ucznia, usystematyzowanie wiedzy z zakresu człowiek - technika.

Przykładowe treści: wskazywanie uczniom umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodów związanych z: organizacją i bezpieczeństwem pracy (np. techników BHP, inspektorów pracy), projektowaniem (np. architektów, kreślarzy, urbanistów, konstruowaniem (np. konstruktorów maszyn i urządzeń), materiałoznawstwem i technologiami (np. inżynierów i techników technologii drewna, materiałów budowlanych, metali, odzieży, skóry, szkła i ceramiki, żywności), elektrotechniką i elektroniką (np. elektryków, elektromechaników, elektroników), eksploatacją urządzeń i systemów technicznych (np. operatorów sprzętu, mechaników, maszynistów), rzemiosłem i usługami, komunikacją (np. kontrolerów ruchu, informatorów ruchu, konduktorów, kierowców, maszynistów).

- **Wychowanie fizyczne**

Uczeń opracowuje rozkład dnia, uwzględniając proporcje między pracą, a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym, a fizycznym, rozumiejąc rolę wypoczynku w efektywnym wykonywaniu pracy zawodowej. Nauczyciel przybliży uczniom różne zawody np. instruktor sportu, sędzia sportowy, rehabilitant, nauczyciel w-f, trener, specjalista odnowy biologicznej.

- **Wychowanie do życia w rodzinie**

Pomoc w rozpoznawaniu i rozwijaniu zdolności w odkrywaniu możliwych dróg realizacji osobowej i zawodowej wychowanka, przygotowywanie do odpowiedzialnego pełnienia zadań na każdej z nich.

- **Inne przedmioty**

Nauczyciele każdego przedmiotu przybliżają uczniom zawody i specjalności, które wiążą się z prowadzonym przedmiotem, eksponując treści związane z wyborem zawodu.

Geografia np. kartograf, klimatolog, meteorolog, technik ochrony środowiska, organizator usług turystycznych, geolog, meliorant, dyspozytor transportu samochodowego.

Chemia np. laborant chemiczny, technik żywności, technik chemik o specjalności technologia tworzyw sztucznych, technik ceramik o specjalności ceramika budowlana.

Biologia np. mikrobiolog, histopatolog, genetyk, ogrodnik, rolnik, lekarz weterynarii, technik ochrony środowiska, dietetyk, gastronom, lekarze różnych specjalności, pedagog, psycholog.

Historia np. archeolog, historyk sztuki, muzealnik, przewodnik turystyczny, archiwista.

Zajęcia artystyczne np. architekt wnętrz, artysta plastyk, grafik, artysta fotografik, witrażysta, wizażysta, złotnik – jubiler, zdobnik szkła, muzykolog, animator kultury.

- **Zadania wychowawcy:** koordynacja i realizacja zadań i treści wynikających z Programu Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w powierzonych sobie klasie, umieszczenie w planie wychowawczym zadań dotyczących poradnictwa zawodowego, realizacja tych zadań poprzez zajęcia z wychowawcą oraz inne zaplanowane przez siebie zajęcia, współpraca z pedagogiem szkolnym.
- **Zadania bibliotekarza:** gromadzenie informacji edukacyjnej i zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.
- **Zadania pedagoga szkolnego:** wspomaganie wychowawców, nauczycieli, rodziców i uczniów w podejmowaniu działań z zakresu orientacji szkolnej i zawodowej, współpraca z doradcami zawodowymi na terenie poradni psychologiczno – pedagogicznej
- **Zadania dyrektora:** wyznaczenie odpowiedzialnych osób za realizację programu, stwarzanie warunków do realizacji programu.

7. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

Działania zaplanowane w programie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego będą prowadzone i realizowane w całym roku szkolnym w ramach realizacji podstawy programowej, a także warsztatów z doradcą zawodowym - zgodnie ze szczegółowym planem (klasy VII, VIII), lekcji przedmiotowych, godzin wychowawczych, zajęć pozalekcyjnych, pogadanek, spotkań z ciekawymi ludźmi, wyjść tematycznych poza teren szkoły (np. targi edukacyjne), wycieczek np. na zajęcia organizowane na uczelniach wyższych.

Wszystkie klasy:

- Ogół zajęć lekcyjnych (wplatanie zagadnień i informacji zawodoznawczych)
- Zajęcia z przedstawicielami różnych zawodów np. reprezentowanych przez rodziców uczniów naszej szkoły oraz inne osoby.
- Wyjścia i wycieczki, mające na celu możliwie wszechstronne zapoznanie dzieci i młodzieży z różnego rodzaju obszarami zawodowymi i zawodami.
- Udział w olimpiadach, konkursach przedmiotowych, konkursach o tematyce związanej z uzdolnieniami uczniów, zawodami, karierą.

TEMATY ZAJĘĆ REALIZOWANE Z DORADCĄ ZAWODOWYM- KLASY VII

1. Doradca zawodowy, kto to taki
2. Oferta szkół ponadpodstawowych
3. Moje umiejętności i sukcesy
4. Zdolności i uzdolnienia
5. Jakie wartości są dla mnie ważne
6. Praca jako wartość w życiu człowieka
7. Zawody wokół nas
8. Wolontariat wstępem do kariery
9. Kim chcę zostać w przyszłości
10. Szkoła podstawowa i co dalej

TEMATY ZAJĘĆ REALIZOWANE Z DORADCĄ ZAWODOWYM- KLASY VIII

1. Kariera zawodowa
2. Rozpoznaję swoje aspiracje
3. Ograniczenia czy możliwości
4. Współczesny rynek pracy
5. Moje zasoby i preferencje a oczekiwania pracodawców
6. Jak długo się uczymy
7. Jak wybrać szkołę
8. Szkoły zawodowe
9. Moje portfolio
10. Autoprezentacja czyli sztuka przedstawiania się

Klasa	Osoby odpowiedzialne za realizację tematyki orientacji zawodowej/preorientacji zawodowej / doradztwa zawodowego (we współpracy z pedagogiem szkolnym)	Czas
SZKOŁA PODSTAWOWA		
I	wychowawca p. A. Nycz	rok szkolny
II	wychowawca p. P. Frydek	rok szkolny
III	wychowawca p. J. Wawoczny	rok szkolny
V	wychowawca p. K. Lato	rok szkolny
VII A	Wychowawca p. E. Cirmaciu DORADZTWO ZAWODOWE - Doradca zawodowy B. Fojcik	10h / rok szkolny
VII B	Wychowawca p. W. Szołtysek DORADZTWO ZAWODOWE - Doradca zawodowy B. Fojcik	10h / rok szkolny
VIII	Wychowawca p. J. Wadowska DORADZTWO ZAWODOWE - Doradca zawodowy B. Fojcik	10h / rok szkolny
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		
I A	Wychowawca p. A. Łopatkiewicz	rok szkolny
I B	Wychowawca p. H. Synowiec	rok szkolny
I A (po gim)	Wychowawca p. B. Jankowska	rok szkolny
II A	Wychowawca p. B. Gąsior	rok szkolny
II B	Wychowawca p. A. Giecewicz	rok szkolny
III A	Wychowawca p. A. Stefanik	rok szkolny
III B	Wychowawca p. A. Wojdyło	rok szkolny
TECHNIKUM		
I	Wychowawca p. K. Jendrusiewicz	rok szkolny
II	Wychowawca p. Ł. Widera	rok szkolny
III	Wychowawca p. K. Niesporek	rok szkolny
IV	Wychowawca p. L. Warzecha	rok szkolny

- Zajęcia klasowe nastawione na wzmocnienie: poczucia wartości, swoich kompetencji i mocnych stron; umiejętności planowania kariery edukacyjno-zawodowej; umiejętności podejmowania trafnych wyborów; wiedzy na temat rynku edukacyjnego, rynku pracy i zawodów;
- Pogadanki, prezentacje, pokazy, filmy
- Gazetki tematyczne
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów
(w tym w miarę możliwości z rodzicami uczniów naszej szkoły)
- Udział w targach pracy, targach edukacyjnych
- Udział w miarę możliwości w dniach otwartych uczelni wyższych
- Wizyty na uczelniach wyższych - udział w zajęciach
- Lekcje pokazowe w szkole (prowadzone przez specjalistów z uczelni)
- Redagowanie dokumentów aplikacyjnych: cv, list motywacyjny, podanie,
- Współpraca z poradnią psychologiczno - pedagogiczną
- Współpraca z Urzędem Pracy
- Indywidualne porady / konsultacje z doradcą zawodowym na terenie szkoły.

8. DORADZTWO ZAWODOWE – KLASY VII I VIII

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które jednocześnie wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania do życia w rodzinie, co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a) podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego,
- b) podczas:
 - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
 - wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);

c) podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Jednym z ważnych elementów realizacji programu jest możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, lekarz medycyny pracy itp.).

Uczniowie podczas zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi oraz realizując projekt samodzielnie, konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć, jak planować i organizować swoją pracę. Sprzyjają one rozbudzeniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się i odpowiedzialności za podjęte zadania. W trakcie takich zajęć to uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje, dokonuje samooceny własnych działań. Uczy się przez doświadczanie, a przeżywanie i współdziałanie w grupie umożliwia mu rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych, tym samym przygotowuje do samodzielnego, świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych. Działania związane z doradztwem zawodowym realizowane są z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Doradztwo zawodowe w klasach VII–VIII jest ukierunkowane na kształtowanie:

- proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;
- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego wspierają w eliminowaniu stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, pełnią funkcję wspomagającą, a ich wyniki są omawiane indywidualnie

Ewaluacja programu

Proponowane techniki analizy jakościowej programu to:

- analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć),
- analiza wytworów uczniów,
- obserwacja poziomu zaangażowania i motywacji, zachowań uczniów,
- rozmowa doradcza z uczniem.

9. OCZEKIWANE EFEKTY - KORZYŚCI DLA UCZNIÓW, RODZICÓW I SZKOŁY

Uczeń:

- zna czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu: wiedza o sobie, wiedza o świecie zawodów, rynku pracy, zawodach przyszłości i drogach kształcenia,
- potrafi określić swoje mocne strony,
- jest świadomy swoich ograniczeń
- potrafi wskazać swoje uzdolnienia, zainteresowania,
- jest zorientowany, gdzie szukać informacji o zawodach i jak je poznawać,
- zna system kształcenia – różne ścieżki kariery,
- ma świadomość, że zawód nie jest wybierany na całe życie i że każdy człowiek może wykonywać kilka zawodów, które można zdobyć różnymi drogami,
- reprezentuje pozytywną postawę wobec pracy,
- z szacunkiem odnosi się do różnych zawodów,
- czuje się odpowiedzialny za swój los i swoją przyszłość,
- potrafi racjonalnie zaplanować swoją indywidualną ścieżkę kariery zawodowej,
- trafnie planuje swoją karierę zawodową,
- uświadamia sobie możliwość zmian w zaplanowanej karierze.

Rodzice:

- znają aktualne informacje o typach szkół i możliwościach kształcenia, o rynku pracy;
- potrafią efektywnie wspierać dzieci w podejmowaniu przez nie decyzji o dalszej drodze kształcenia.

Korzyści dla szkoły:

- realizuje zobowiązanie wynikające ze statutu szkoły,
- posiada aktualną bazę informacji edukacyjno – zawodowej,
- absolwent gimnazjum, liceum, technikum jest przygotowany do podjęcia ról społecznych i zawodowych, co wpływa na zwiększenie prestiżu szkoły w środowisku

10. PRZYDATNE LINKI

www.cdzdm.pl

www.ore.edu.pl

www.koweziu.pl

www.interklasa.pl

www.ohpdlaszkoły.pl

www.perspektywy.pl

www.rynekpracy.pl

www.absolvenci.poznan.pl

www.kwalifikacje.praca.gov.pl

www.poznajswiat.ecorys.pl

www.kluczdokariery.pl

www.obserwatorium.wup.poznan.pl

www.barometrzwawodow.pl

www.szkolnictwo.pl

www.uczelnie.info.pl

11. MONITORING I EWALUACJA

Ewaluacja programu WSDZ jest niezbędna, aby wspólne działania były zgodne z potrzebami i oczekiwaniami uczniów oraz ich rodziców. Ewaluacja służy ocenie skuteczności funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, odnosi się do wszystkich działań, skierowanych do dzieci i młodzieży: udzielanej informacji, rozmów indywidualnych czy pracy grupowej.

W tym celu potrzebna będzie:

- Analiza prowadzonej dokumentacji – wyciąganie wniosków
- Wymiana poglądów na bieżąco (dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, doradca zawodowy)
- Zebranie informacji zwrotnej od adresatów: uczniów, rodziców, nauczycieli.
- Sprawozdanie na koniec roku szkolnego z proponowanymi do wdrożenia zmianami w kolejnym roku szkolnym.

12. PODSUMOWANIE

W ramach programu WSDZ szkoła chce przygotowywać uczniów do trafnego wyboru kierunku kształcenia i zawodu. Szkoła będzie prowadzić zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego. Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia będzie zgodny z ideą europejskich ram kwalifikacji. Doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny będą prowadzić działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia od strony zawodowej stosownie do jego potrzeb, możliwości i stanu zdrowia.

.....
(Pieczęć i podpis Dyrektora Szkoły)